

A detailed illustration of a black steam locomotive pulling a passenger train through a lush green landscape. The locomotive is emitting a large plume of white steam from its smokestack. The train is on a track with gravel ballast. In the background, there are green hills and a small house.

Čas čudežev in

Železnica in Litija

Študijski krožek

sprememb

Naslov: Čas čudežev in sprememb
Izdal: Javni zavod za kulturo, mladino in šport Litija
Fotografije: freepik.com, wikipedija.org, Mestni muzej Litija, Slovenske železnice
Oblikovanje: člani študijskega krožka
Naklada: 40 izvodov
Avtorji: člani študijskega krožka

Litija, september 2025

www.zkms-litija.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

ZKMS
ZAVOD ZA
KULTURO
MLADINO IN
ŠPORT LITIJA
Zato kar mislimo širše.

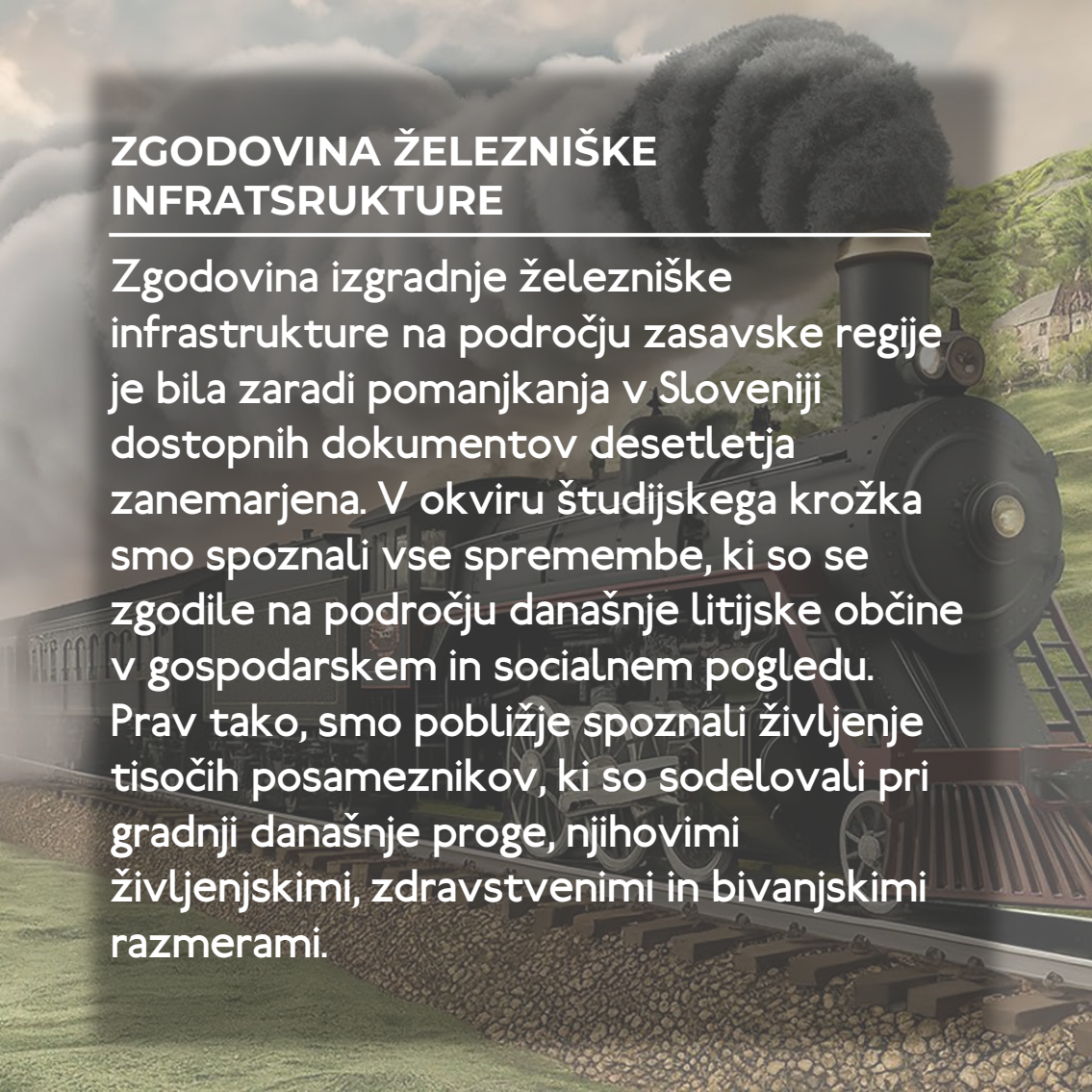

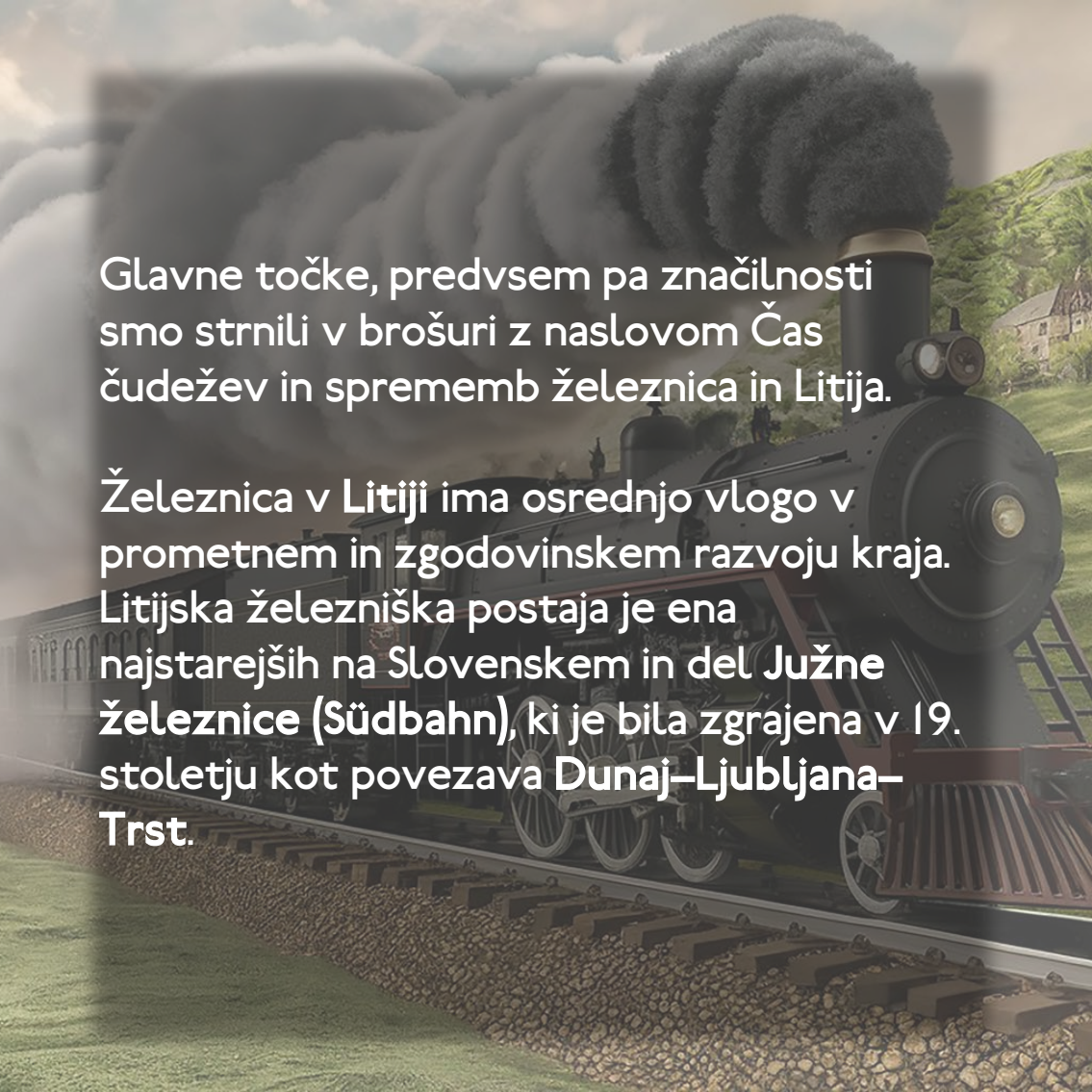
Čas čudežev in sprememb

ŠTUDIJSKI KROŽEK

ZGODOVINA ŽELEZNIŠKE INFRATSRUKTURE

Zgodovina izgradnje železniške infrastrukture na področju zasavske regije je bila zaradi pomanjkanja v Sloveniji dostopnih dokumentov desetletja zanemarjena. V okviru študijskega krožka smo spoznali vse spremembe, ki so se zgodile na področju današnje litijske občine v gospodarskem in socialnem pogledu. Prav tako, smo pobližje spoznali življenje tisočih posameznikov, ki so sodelovali pri gradnji današnje proge, njihovimi življenjskimi, zdravstvenimi in bivanjskimi razmerami.

A black and white photograph of a steam locomotive pulling a passenger train. The locomotive is emitting a large plume of dark smoke from its chimney. The train is on a track that curves through a hilly landscape with green grass and some buildings in the background. The sky is cloudy.

Glavne točke, predvsem pa značilnosti smo strnili v brošuri z naslovom Čas čudežev in sprememb železnica in Litija.

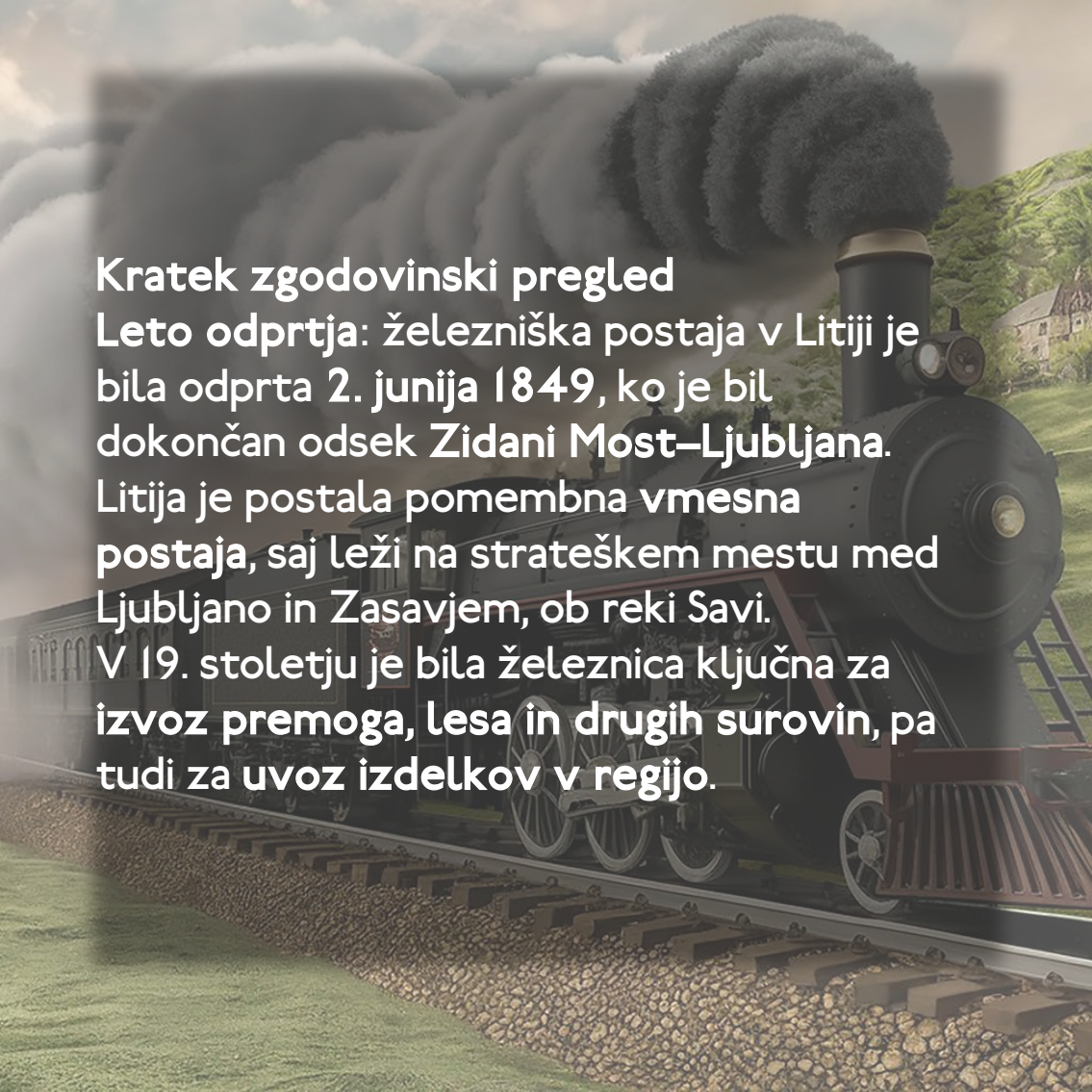
Železnica v Litiji ima osrednjo vlogo v prometnem in zgodovinskem razvoju kraja. Litijska železniška postaja je ena najstarejših na Slovenskem in del Južne železnice (Südbahn), ki je bila zgrajena v 19. stoletju kot povezava Dunaj–Ljubljana–Trst.

Kratek zgodovinski pregled

Leto odprtja: železniška postaja v Litiji je bila odprta 2. junija 1849, ko je bil dokončan odsek Zidani Most–Ljubljana.

Litija je postala pomembna vmesna postaja, saj leži na strateškem mestu med Ljubljano in Zasavjem, ob reki Savi.

V 19. stoletju je bila železnica ključna za izvoz premoga, lesa in drugih surovin, pa tudi za uvoz izdelkov v regijo.

[Vir: <https://www.muzejlitija.si/razstave/juzna-zeleznica/>]

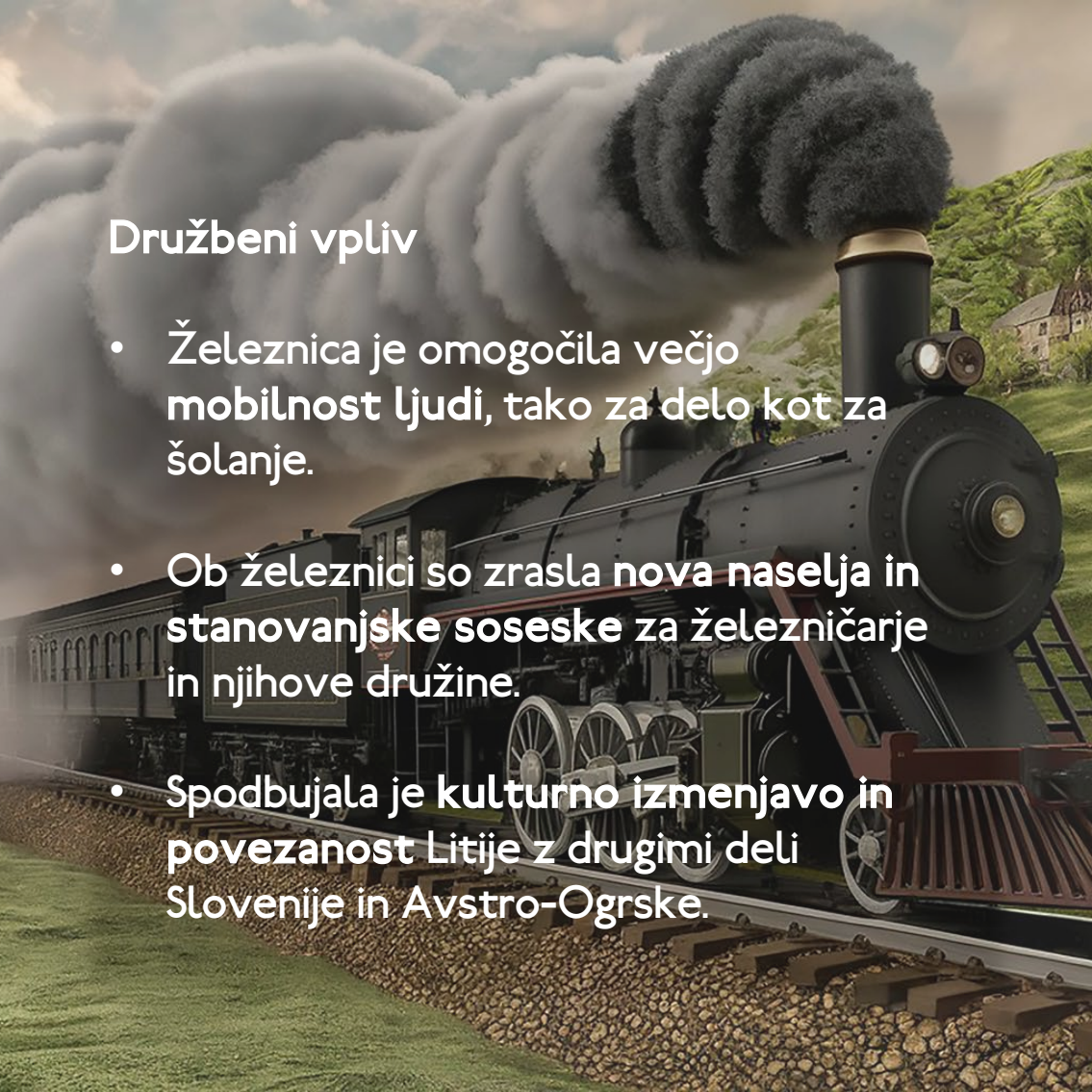
Vloga železnice v razvoju Litije Gospodarstvo

- Omogočila je razvoj rudarske dejavnosti v okoliških krajih.
- Pomagala pri rasti obrtništva in trgovine.
- Povečala je zaposlitvene možnosti, saj so mnogi Litijani delali na železnici (strojevodje, vzdrževalci, prometniki...).

Družbeni vpliv

- Železnica je omogočila večjo mobilnost ljudi, tako za delo kot za šolanje.
- Ob železnici so zrasla nova naselja in stanovanjske soseske za železničarje in njihove družine.
- Spodbujala je kulturno izmenjavo in povezanost Litije z drugimi deli Slovenije in Avstro-Ogrske.

Arhitektura in infrastruktura

- **Železniška postaja Litija** je bila tipična postajna zgradba 19. stoletja z leseno nadstrešnico in pomožnimi objekti.
- Danes ima postaja prenovljen izgled, a še vedno ohranja nekatere **arhitekturne elemente iz preteklosti**.

Železnica danes

Litija je še vedno prometno vozlišče na progi Ljubljana–Zidani Most, ki jo dnevno uporablja veliko število potnikov.

Železnica ima danes v Litiji tudi trajnostno vlogo, saj zmanjšuje avtomobilski promet in prispeva k okolju prijaznejšemu transportu.

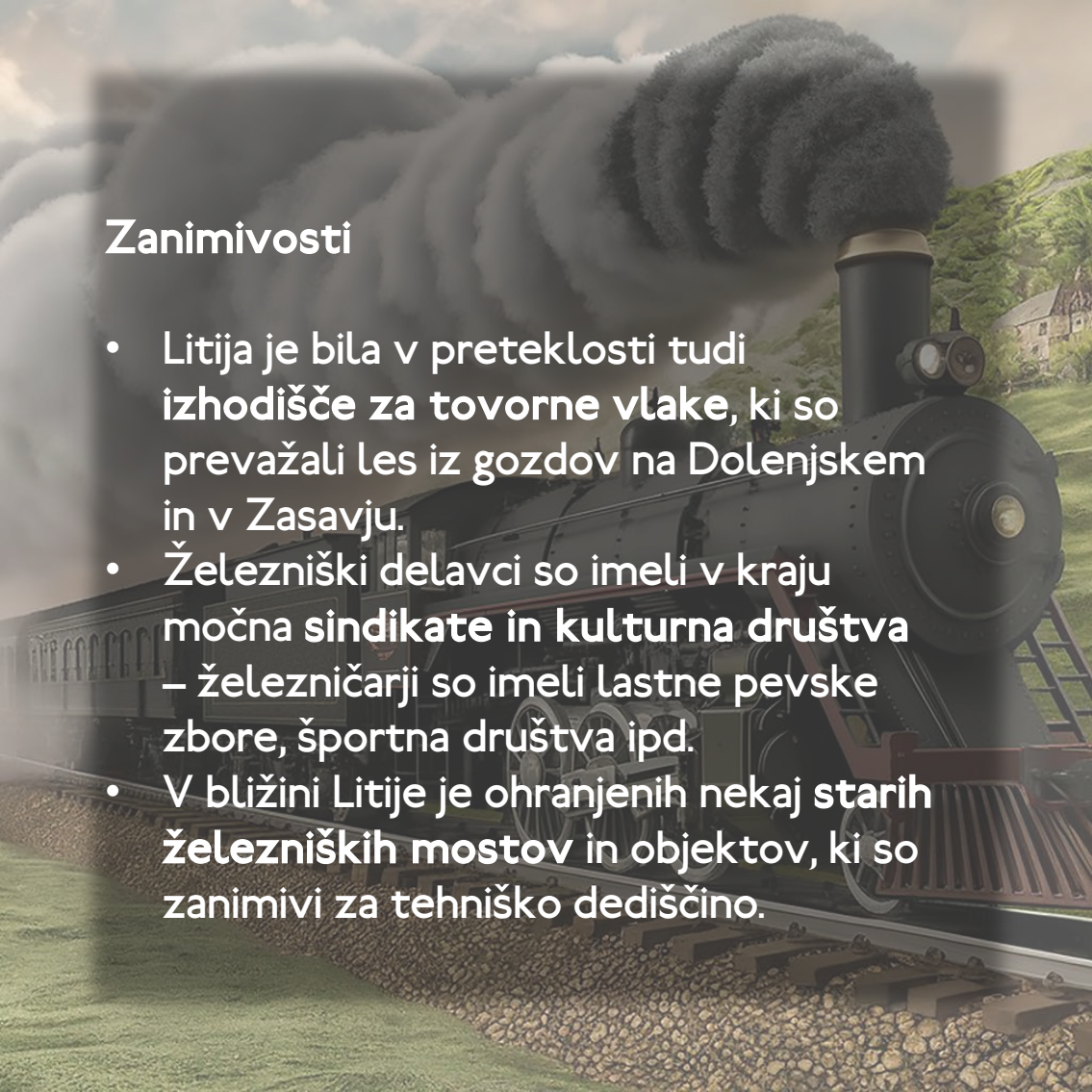

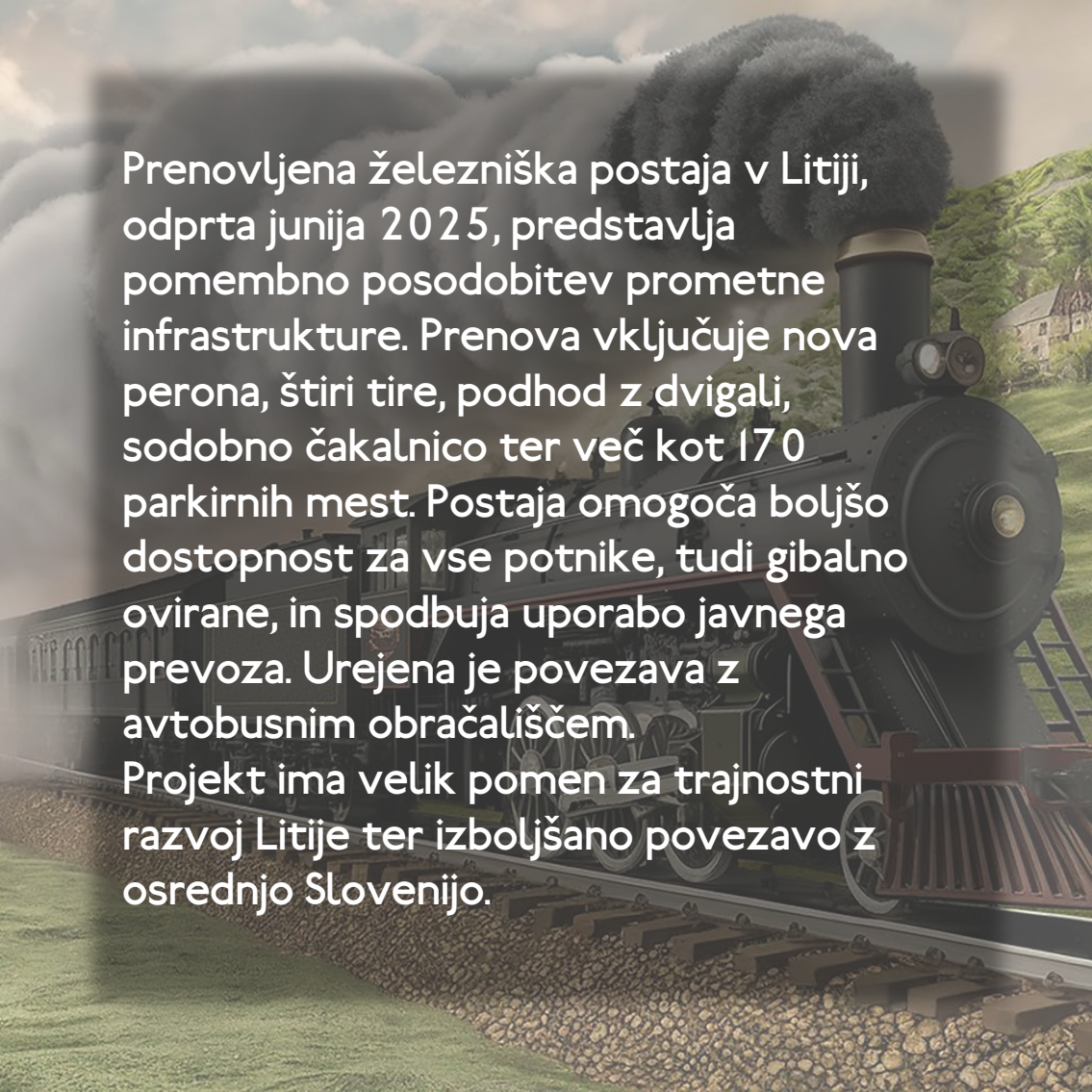

[Vir: <https://rudniksitarjevec.si/razisci-rudnik-sitarjevec/>]

Zanimivosti

- Litija je bila v preteklosti tudi **izhodišče za tovarne vlake**, ki so prevažali les iz gozdov na Dolenjskem in v Zasavju.
- **Železniški delavci** so imeli v kraju **močna sindikate in kulturna društva** – železničarji so imeli lastne pevske zборе, športna društva ipd.
- V bližini Litije je ohranjenih nekaj **starih železniških mostov** in objektov, ki so zanimivi za tehniško dediščino.

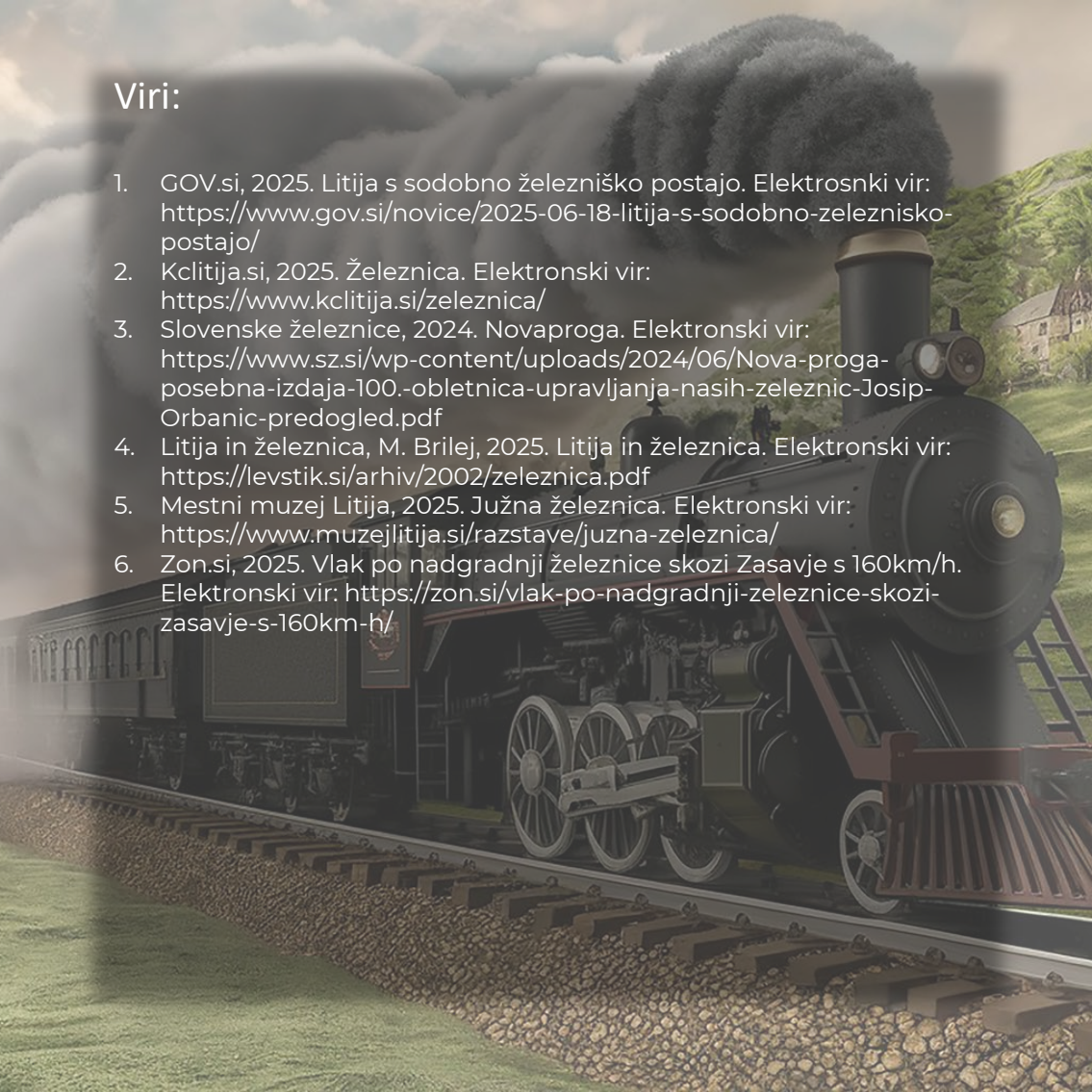

A detailed illustration of a black steam locomotive pulling a passenger train through a lush green landscape. The locomotive is emitting a large plume of dark smoke from its chimney. The train is on a set of tracks that curve through the scene. In the background, there are rolling green hills and a small stone building. The sky is filled with soft, white clouds. The overall style is that of a classic travel poster or a historical illustration.

Prenovljena železniška postaja v Litiji, odprta junija 2025, predstavlja pomembno posodobitev prometne infrastrukture. Prenova vključuje nova perona, štiri tire, podhod z dvigali, sodobno čakalnico ter več kot 170 parkirnih mest. Postaja omogoča boljšo dostopnost za vse potnike, tudi gibalno ovirane, in spodbuja uporabo javnega prevoza. Urejena je povezava z avtobusnim obračališčem. Projekt ima velik pomen za trajnostni razvoj Litije ter izboljšano povezavo z osrednjo Slovenijo.

Viri:

1. GOV.si, 2025. Litija s sodobno železniško postajo. Elektronski vir: <https://www.gov.si/novice/2025-06-18-litija-s-sodobno-zeleznisko-postajo/>
2. Kclitija.si, 2025. Železnica. Elektronski vir: <https://www.kclitija.si/zeleznica/>
3. Slovenske železnice, 2024. Novapropa. Elektronski vir: <https://www.sz.si/wp-content/uploads/2024/06/Nova-proga-posebna-izdaja-100.-obletnica-upravljanja-nasih-zeleznic-Josip-Orbanic-predogled.pdf>
4. Litija in železnica, M. Brilej, 2025. Litija in železnica. Elektronski vir: <https://levstik.si/arhiv/2002/zeleznica.pdf>
5. Mestni muzej Litija, 2025. Južna železnica. Elektronski vir: <https://www.muzejlitija.si/razstave/juzna-zeleznica/>
6. Zon.si, 2025. Vlak po nadgradnji železnice skozi Zasavje s 160km/h. Elektronski vir: <https://zon.si/vlak-po-nadgradnji-zeleznice-skozi-zasavje-s-160km-h/>

[Vir: <https://www.gov.si/novice/2025-06-18-litija-s-sodobno-zeleznisko-postajo/>]